

Asia: VN/1427/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Lausunto: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Pätevyyttä koskevat vaatimukset (159 §, 161-163 §, siirtymäsäännös)

Suomen ympäristökeskus kiittää ympäristöministeriötä lausuntopyynnöstä ja esittää kantanaan seuraavaa:

Muutosesitys on kokonaisuudessaan hyvin perusteltu ja se ottaa oleellisella tavalla huomioon tarpeen laajentaa kylmäaineiden asentajien pätevyysvaatimuksia ja koulutusta koskemaan kiinteiden laitteiden lisäksi myös liikkuvien laitteiden nk. luonnollisia kylmäaineita, kuten hiilidioksidi, ammoniakki, propaani ja isobutaani.

Suomen pitkäaikaisena tavoitteena Montrealin pöytäkirjan neuvotteluissa ja Monenkeskisen otsonirahaston johtokunnan työssä on ollut siirtymä pois fluorattujen kasvihuonekaasujen käytöstä. Nyt Euroopan parlamentin ja neuvoston uusittu F-kaasuasetus 2024/573 tekee juuri niin ajamalla alas fluorattujen kaasujen kylmäainekäytöt pitkällä aikavälillä. Tervetullut muutos kuitenkin edellyttää asentajien pätevyysien ylläpitoa ja kehittämistä koulutuksen ja kertauskurssien avulla, koska luonnollisiin kylmäaineisiin liittyy uudenlaisia vaatimuksia spesifien ominaisuuksien, kuten syttyvyyden (propaani), myrkyllisyyden (ammoniakki) ja pienen molekyyliseen aiheuttaman vuotoherkkyyden (hiilidioksidi), vuoksi.

Nämä taidot ovat välttämättömiä laitteiden turvallisen käytön takaamiseksi. Lisäksi niihin sisältyy vientipotentialiaalia osaamisviennin osalta, koska luonnollisten kylmäaineiden käyttö kylmä- ja ilmastointilaitteissa sekä lämpöpumpuissa kasvaa maailmanlaajuisesti ja erityisesti Euroopassa. Asentajapätevyysien keskinäinen tunnustaminen EU:n sisällä tuo mahdollisuuksia palveluvientitoiminnassa, kun Eurooppa korvaa kaasun polttamista energiasiirtymän osalta lämpöpumpuilla ja siten vähentää riippuvuutta Venäjän maakaasusta. Siirtyminen luonnollisilla kylmäaineilla toimiviin laitteisiin parantaa Suomen ja Euroopan huoltovarmuutta ja resilienssiä, koska tuotamme ja voimme tuottaa entistä enemmän luonnollisia kylmäaineita ja niitä käyttäviä laitteita. Suuri osa F-kaasujen tuotannosta tapahtuu nykyisin EU:n ulkopuolella, erityisesti Kiinassa.

Pätevyysrekisteri ja julkinen tietopalvelu (164§)

-

Tietojen toimittaminen fluoratuista kasvihuonekaasuista (165§)

-

Valvontaviranomaiset (21 §)

Suomen ympäristökeskus pitää erityisen toivottavana ja jopa välttämättömänä, että esitykseen on sisällytetty lisäresurssitarpeen paikkaamiseksi henkilötyökuukausia Suomen ympäristökeskukselle. Resurssointi on ollut jo pitkään voimakkaasti alimitoitettua. Suomen ympäristökeskus on tukenut voimakkaasti kestäväää energiasiirtymää tällä sektorilla vähin resurssein. Lämpöpumput korvaavat nyt osaltaan fossiilisia energialähteitä ja lämpöpumppujen kehitys ja laajamittainen käyttöönotto on nopeaa. Suomi on tässä maailman eturintamassa, ja siksi yritysten kannusteisiin ja F-kaasuasetuksen toimeenpanoon on syytä kiinnittää huomiota. F-kaasuasetuksen ja otsoniasetuksen valvonnan tehostaminen ja viranomaisyhteistyön lisääminen sekä kansallisella että EU-tasolla edellyttävät nykyistä suurempia viranomaisresursseja, kuten esityksessä on todettu. ”Liikkuvien laitteiden ilmastointilaitteiden vuototarkastusten valvonta eli käytännössä edellä kuvatun tyyppinen huoltokirjanpidon asiakirjavalvonta olisi Suomen ympäristökeskukselle

kokonaan uusi tehtävä. Suomen ympäristökeskukselle arvioidaan aiheutuvan molempien asetusten toimeenpanosta ja valvonnasta yhteensä noin 8 henkilötyökuukauden lisäresurssitarpeet eli 60 000 euroa vuodessa 2025 alkaen. Tehostettujen valvontatoimien käynnistämiseen ja F-kaasuasetuksen voimaantulevista sovellettavista toiminnanharjoittajiin kohdistuvista uusista vaatimuksista tiedottamiseen tarvitaan

kertaluontoisesti 2024 aikana 22 500 euroa (3 htkk)”, kuten perusteluissa todetaan. Se on minimi, jolla voidaan kuitenkin turvata ja tukea energiasiirtymän toimeenpanoa ja alan yritysten toimintaedellytyksiä.

Pääasialliset vaikutukset

-

Muuta kommentoitavaa

Suomen ympäristökeskus lausunnonantajana: Suomen ympäristökeskus on EU:n otsoniasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) 2024/590

otsonikerrosta heikentävistä aineista) ja F-kaasuasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) 2024/573, fluoratuista kasvihuonekaasuista) toimivaltainen viranomainen ja näiden asetusten säätelemien kylmäaineiden markkinavalvontaviranomainen. EU-asetukset ovat suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä.

Johansson Annika
Suomen ympäristökeskus SYKE